

12. Куць Ю.О., Сергєєва О.Ю. Сучасна державна мовна політика України: Європейський вимір. Теорія та практика державного управління. 2019. №3, С. 16-23.

Денисенко Ольга Євгенівна,
здобувач Науково-дослідного інституту
публічного права;

Топорецька Зоряна Миколаївна,
провідний науковий співробітник
наукової лабораторії № 1 науково-
організаційного центру Національної
академії Служби безпеки України,
доктор юридичних наук, доцент

ЗМІСТ ПРИНЦИПУ «БОРОТЬБА З ІГРОВОЮ ЗАЛЕЖНІСТЮ»

Закон України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» (далі – Закон №768) передбачив серед принципів державного регулювання ринку азартних ігор у п. 9 ч. 2 ст. 4 такий принцип, як боротьба з ігровою залежністю (лудоманією) [1]. Додатково в контексті захисту суспільства слід згадати також такі передбачені законом принципи, як захист прав, законних інтересів, життя та здоров'я громадян, та забезпечення принципу відповідальності гри.

Мова в юриспруденції має дуже велике значення, адже неправильне використання слова, перекручення його лексичного значення чи допущення інших лексичних помилок під час визначення загальних понять юриспруденції впливає на якість закону, його розуміння суспільством і можливість виконання.

Слово «боротьба» в тлумачному словнику української мови визначено як: сутичка, бійка, в якій кожний з учасників намагається подужати супротивника; активне протиставлення, зіткнення між протилежними соціальними групами, станами, протилежними напрямками, течіями суспільства [2, с. 93].

Словосполучення «ігрова залежність» позначає психічну хворобу. Одразу зазначимо, що відповідно до Міжнародного класифікатора хвороб (МКХ) випуск 10, яка наразі застосовується в Україні, лудоманія визначена як патологічна схильність до азартних ігор (F63.0), що віднесена до категорії розладів звичок та потягів [3]. В МКХ-11, яка наразі тільки впроваджується в Україні, ВООЗ визнала лудоманію психічним розладом (6C50), який виникає внаслідок адиктивної поведінки,

і включила його в групу психічних, поведінкових або нервових розладів [4]. Тобто, це конкретна проблема конкретного пацієнта – гравця в азартні ігри, яка виникає не раптово, а формується впродовж тривалого часу. Виражена ігрова залежність є психічною хворобою, яка потребує надання спеціалізованої медичної (психіатричної) допомоги.

Проте вкрай неправильно визначати серед принципів такий принцип, як боротьба з психічною хворобою, адже з хворобами не борються, їх діагностують та лікують, або ж попереджують чи запобігають поширеності неінфекційних хвороб. Тому під час формування державної політики Парламент обрав неправильний шлях боротьби з лудоманією, тоді як мав обрати запобігання її поширеності серед суспільства, що наразі відобразилось у проблемах формування та реалізації державної політики щодо грального бізнесу в частині зменшення ризиків азартних ігор для суспільства або захисту суспільства від негативного впливу азартних ігор.

Проте, ми поділяємо позицію науковців, які вказують, що гральний бізнес може бути в цілому соціальною проблемою у разі, якщо він не врегульований державою належними правовими засобами. Тому ми пропонуємо розглядати ігрову залежність і як соціальну проблему, яка є негативним наслідком азартних ігор. Поширеність цієї хвороби в суспільстві є наслідком неспроможності держави належним чином врегулювати легальний гральний бізнес та вести ефективну боротьбу з нелегальним гральним бізнесом, а отже неспроможність захистити гравця в азартні ігри.

Проте лудоманія є не лише приватною проблемою гравця, який захворів на таку хворобу. Виражена ігрова залежність має негативні соціальні наслідки для його оточення в особистій професійній чи соціальній сфері, адже у гравця з'являються проблеми в стосунках у сім'ї, проблеми на роботі, проблеми з друзями та колегами через борги, інші проблеми зі здоров'ям, що в результаті стає суспільною проблемою [5, с. 55]. Тому під час формування та реалізації державної політики щодо азартних ігор необхідно враховувати ризики для суспільства виникнення вираженої ігрової залежності у гравців та своєчасно попереджувати їх.

Діагноз лудоманія не з'являється у гравця за один день, а як і будь-яка інша хвороба, проходить певні стадії свого зародження (виникнення) та розвитку. Так для формування в гравця цієї хвороби проходить не менше 12 місяців [5, с. 60],

тобто людина вже впродовж року має проблеми в сімейній, професійній, освітній, соціальній чи інших сферах життя через захопленість азартними іграми.

Таким чином, виражена ігрова залежність є результатом неспроможності людини контролювати постійно чи епізодично свою ігрову поведінку впродовж не менше року. Якщо у людини з'являються проблеми з азартними іграми і вона не отримує будь-яких можливостей для захисту себе від шкідливого впливу азартних ігор, це свідчить про неефективність державної політики щодо азартних ігор і вимагає зміни від держави підходу до регулювання цього ринку.

Тому завданням держави повинно бути не боротьба з лудоманією, а вжиття заходів для захисту суспільства від шкідливого впливу азартних ігор і тим самим створення механізмів для зменшення поширеності серед населення ігрової залежності шляхом профілактики проблемної ігрової поведінки.

Нами вже розглядалось питання заходів для боротьби з лудоманією, які розкривають суть цього принципу: організатор азартних ігор зобов'язаний розміщувати інформаційні матеріали щодо гральної залежності, ознаки патологічної та проблемної гральної залежності; організатор азартних ігор повинен надавати інформацію відвідувачам про місця, де можна отримати допомогу в разі гральної залежності, зокрема, про діяльність організацій, лікувальних закладів та/або медичних працівників, які лікують ігрову залежність. Зазначена інформація (контактні дані, телефон служби підтримки) має бути доступною в друкованому вигляді в місцях провадження діяльності з організації азартних ігор або має бути доступною на вебсайтах у разі провадження діяльності у сфері організації та проведення азартних ігор в мережі Інтернет; організатор азартних ігор повинен проводити навчання персоналу (періодичні інструктажі) грального закладу щодо ознак гральної залежності, особливостей її виявлення та дій, які повинен вчинити працівник, якщо він бачить у гравця прояви гральної залежності; організатор азартних ігор повинен не допускати до участі в азартних іграх осіб, яким обмежено доступ до участі в азартних іграх, та осіб, у яких виражена ігрова залежність (лудоманія); і чи не найважливіший захід – функціонування на рівні держави Реєстру осіб, яким обмежено доступ до гральних закладів та/або участь в азартних іграх [6, с. 258].

Проте не слід перекладати всю відповідальність за негативні наслідки азартних ігор лише на організаторів азартних

ігор і розкривати зміст цього принципу виключного через його обов'язки. Адже є загальновідомим факт, що навіть у разі повної заборони грального бізнесу гравці страждають на ігрову залежність, адже держава неспроможна повністю побороти нелегальний гральний бізнес, особливо в мережі Інтернет [7, с. 127].

Лудоманія є не лише медичною, а суспільною проблемою, оскільки вимагає від держави вжиття заходів щодо захисту суспільства від шкідливого впливу азартних ігор. Сьогодні держава не показує ефективної політики щодо захисту суспільства від ігрової залежності, формально перекладаючи свої функції на організаторів азартних ігор.

Необхідною є активізація державних механізмів захисту суспільства від ігрової залежності й ухвалення державної програми (стратегії) захисту суспільства від ігрової залежності, яка б передбачала комплексний підхід до цієї проблеми на рівні не лише КРАІЛ, а долучення всіх центральних органів виконавчої влади в межах і в спосіб, передбачений законодавством.

Враховуючи викладене вище, пропонуємо замість формулювання «боротьба з ігровою залежністю» як окремого принципу державної політики використовувати формулювання «зменшення поширеності ігрової залежності» або «захист суспільства від шкідливого впливу азартних ігор», «захист гравця від ігрової залежності (лудоманії)».

Список використаних джерел

1. Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор: Закон України від 14 липня 2020 р. №768-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/768-20#Text>.

2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000728%5F1.

3. ICD-10 Version : 2010. URL: <https://icd.who.int/browse10/2010/en#/F63.0>.

4. ICD-11 for Mortality and Morbidity Statistics. URL: <https://icd.who.int/browse11/l-m/en#/http%3a%2f%2fid.who.int%2fcd%2fentity%2f1041487064>.

5. Топорецька З., Слободніченко М., Аймедов К., Синіцька Т., Шум С., Олійник О. Звіт за результатами першого в Україні національного дослідження у сфері ігрової залежності. Київ, 2023. 149 с. URL: <https://cmhmda.org.ua/wp-content/uploads/2023/06/zvit-nacjonalne-doslidzhennya-u-sferi-igrovoyi-zalezhnosti.pdf>.

6. Топорецька З. М. Принцип боротьби з ігровою залежністю в системі принципів публічного управління гральним бізнесом. *Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення*: матеріали міжвідом. наук.-практ. круглого столу (Київ, 04 листоп. 2021 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 258-261.

7. Погорецький М. А., Топорецька З. М. Розслідування зайняття гральним бізнесом: процесуальні й криміналістичні засади. К.: Алерта, 2015. 250 с.

Шкуратенко Олена Володимирівна,
завідувач кафедри історії та філософії
навчально-наукового інституту права
та психології Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент

СТАНОВЛЕННЯ ГАЛУЗІ НАУКОВОГО МОВОЗНАВСТВА В ДОБУ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ (20-ТІ РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ)

Події 1917 року відкрили шлях до національно-демократичних поглядів, які призвели до згуртування національних сил в Україні, відновлення української державності – історичне завдання, яке постало перед поколінням українців двадцятих років. У період українського відродження активного розвитку набувала українська професійна мова в юриспруденції, що потребувало також критеріїв мінімальної придатності у царині професійного спілкування та кодифікаційної роботи уряду зазначеного періоду, для забезпечення функціонування внутрішньо та зовнішньополітичної діяльності країни.

Ці події активно вплинули на українське мовознавство, яке було ошукане не одне сторіччя російським шовінізмом. У другій половині 19 століття хоч і була вже сформована блискуча плеяда мовників, українське мовознавство залишалося на рівнях впорядкування й узгодження правопису, критики мови окремих